

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Ludovici Schönleben, Carnioli Labacensis, SS.
Theologiae Doctoris, Protonotarij Apostolici,
Archi-Diaconi Carnioliae Inferioris. Horae Subsecivae
Dominicales. Sive Discursus Sacri De Tempore ...**

Cum quadruplici Indice I. Discursuum. II. Locorum Sacrae Scripturae. III.
Rerum & Verborum. IV. Historiarum & Mythologiarum

Pars Hyemalis Et Verna Ab Adventu Ad Pentecosten. - Insertis aliquot
Allocutionibus Academicis

Schönleben, Johann Ludwig

Salisburgi, 1676

Discursus I. Dominica I. Adventus . Excitorium Somnolentorum. Thema.
Hora est jam nos de somno surgere. Rom. 13. Respicite & levate capita
vestra. Luc. 21.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47077](#)

JOANNIS LUDOVICI
SCHÖNLEBEN

Carnioli Labacensis, SS. Theol. Doctoris,
Protonotarij Apostolici, Archi-Diaconi Car-
nioliæ Inferioris.

HORÆ SUBSECIVÆ
DOMINICALES.

SIVE

Discursus Sacri de Tempore in E-
vangelia totius Anni.

DISCURSUS I.
DOMINICA I. ADVENTÙS
Excitatorium Somnolentorum

THEMA.

Hora est jam nos de somno surgere. *Ro. 13.*
Respicite & levate capita vestra. *Luc. 21.*

SYNOPSIS.

I. Campanæ per ictus interpola-
tos sonus, repentina eventus
index suscitat dormientes:
talem hodie nobis sonum ge-	minat Ecclesia, ut surgamus
à somno.
A.	II. Somnus naturalis vivacissime
nobis representat mortem,
quod

quod vel ipsi agnoverunt gentiles, qui mortem seu lethum somni fratrem finxerunt.

III. Ideo monet hodie Apostolus, ut surgamus a somno, qd iustis & quæ ac peccatoribus dictum est vigilare, cum etiam justi subinde dormitent.

IV. Dormitatio verò iustorum est quædam negligentia in servitio Dei; iustorum somnus est oblivio Dei.

V. Hec inde proveniunt, quod nobis venenum aspidis somniferum propinet mundus, quo in gravissimum somnum indurationis prolabuntur peccatores.

VI. Id ex Chrysaorij infelici exitu, petentis Inducias usque mane, colligitur. Itaque ante supremam ægritudinem evigilandum.

VII. Quia justo Dei iudicio fit, ut peccator, qui in vita oblitus est Dei, in morte obliviscatur & sui, uti Monacho illi Petrus contigit, de quo narrat B. Petrus Damiani.

VIII. Respiciant ergo peccatores & levent capita, & recognitent sibi impendere ex alto gladium, qualis appensus fuit supra caput cuidam Regis fratri.

IX. Et cum duæ horæ concessæ sint homini, una IAM, altera ALIQUANDO, ut amur bene IAM ut felix sit ventura ALIQUANDO. Ne accidat nobis repente quod nuntio, qui coram S. Desiderio dum bibt corrut exanimis, quia venerat Horæ,

Luc. 21.

Respicite & levate capita vestra.

I.

Uditis? semel, & iterum lugubre campana sonat. Quam horridus sit nocte præfertim intempesta æris campanæ sonus per lentas iactum vices repetitus experientia testatur. Perculsi repantino pavore prosilimus è stratis, per compita discurrimus, investigamus, inquiremus; num vel hostis ante urbis portas minetur excidium, an ortum fortè periculosum incendium. Una tunc omnium cura, se suaquæ servare, pro viribus resistere, & instans malum averruncare. Hodie

die S. Mater Ecclesia simile prorsus fidelibus suis erigit Excitorum. Auditis? exclamat Paulus in hodiernæ Missæ Epistolā: *Hora est jam nos de somno surgere.* Auditis iterum? exclamat Christus in hodierno Evangelio: *Respicite & levate capita vestra.* Itanè profundus sopor aut mentis Lethargus non occupat, & in utramque stertimus aurem, ut gemino indigamus Excitorio? ita sanè: *Somnus est praesens vita* inquit Chrysostomus. *Dormierunt somnum suum omnes viri divitiarum:* Canit Psaltes; & quia non omnes in mundo sunt viri divitiarum, observat Apostolus: *Inter vos multi infirmi, & imbecilles, & dormiunt multi* ad fideles & probos Corinthios scribens, quia scilicet etiam quandoque bonus dormitat Homerius: etiam probis saepenumero sopor aliquis obrepit, ut stimulis egeant ad virtutem, ut dormitientes in viâ perfectionis excitentur, & animosiùs currant. Omnibus igitur hodiè appensum est excitatorium tintinnabulum. *Hora est jam nos de somno surgere: Respicite, & levate capita vestra.* Omnes excitamur; boni & mali; probi & improbi; justi & peccatores; atquè isti praesertim, propter quos replicatur Excitorij vox, & quidem posterior priore vehementior, ut quibus prior somnum non excussit, posterior saltem oculos diducat, & respiciant impendentem desuper gladium divinæ iræ. Quis verò sit somnus justorum & injutorum, & ad quam vigilantiam utriquè excitentur, ex praesenti discursu intellegitis. Attendite.

II. Somnus necessaria fragilis naturæ quies, sapientum calculo cognitionem habet cum morte usquè adeò arctam, ut nihil sit in omni naturâ, quod frequentius nobis & vivaciùs mortem ponat ob oculos quam somnus quotidianus. Deficimus ex

A 2

labori-

Rom. 13.

Luc. 21.

Chrysost.
serm. quod
carnis &c.
Psal. 75.

1.Cor. II.

laboribus & molestijs ; languemus ex morbis & vulneribus , angustiamur ex metu & horrore malorum impendentium, terrefimus ex repentinis mortalium casibus : ominamur nobis mortem cum videmus efferti hodie , quos heri lætos conspeximus : sed hæc minimè ad experimentum certæ mortis nos ducunt: solus somnus vivam ejus repræsentat imaginem, cum dormientes conspicimus omni sensuum externorum destitutos officio , instar cadaveris immotos jacere ; cum nos ipsi quantumcunquè reluctantes succumbimus, & somni necessitate opprimimur ; & ex perecti cogitamus nos hominis umbram vel statuam potius, quàm homines jacuisse. Id nequè gentilium cogitationes fugit, ut Poëta cecinerit :

*Virg. 6.Æ.
neid.*

Pressitquè jacentem

*Ovid. 2.
Amo. El. 9.*

Dulcis & alta quies, placidæ què simillima morti.

Et Ovidius amans :

Stulte quid est somnus, gelidæ nisi mortis imago ?

*Hom. Odis.
v.*

Eadem phrasî Homerus appellavit somnum morti proximè similem. Menander vero : *mortis præmeditationem*. Quin Seneca Tragœdus somnum nominat mortis fratrem :

*Sen. Heu.
fur.*

Frater dure lauquide mortis

Et alloquens ipsum somnum canit :

Parvidum lethi genus humanum

Cogis longam discere mortem.

Quasi somnus foret brevis mors, & experimentu longæ mortis. Pausanias refert visam à sé Olympiæ noctis statuam figurâ habituquè mulieris , quæ dextrâ tenebat puerum album, sinistrâ nigrum cù filios, utrumquè dormienti simillimum, quorum nigro nomen *Lethum*, albo *somnus* adscriptum erat. Verè duræ mortis frater est somnus , non tam similis quàm

pe-

penē idem ; & quem Coluthus *mortis affeclam*: Tertullianus *mortis comitem*: rectius dixit Prudentius *formam mortis perpetis*, quod à morte solo tempore videatur differre, cum ad breve tempus id præstet, quod in perpetuum à verā exspectandum est morte. Hinc Gorgias Leontinus, cum sentiret somnum sibi lethalem obrepere, interrogatus ab amico pone assidente, quo pacto se haberet? respondit : *Jam somnus incipit me suo fratri tradere*.

Coluth. de raptu Pro serp Ter tull lib. de anima Prudent. hymn. i. Caten. Ælian. lib. bist.

III. Non eò hæc tendunt, quasi vellem vos excitare à somno naturali, excitare à morte; nec fuit illa cogitatio Apostoli monentis in hodierna Epistola. *Hora est jam nos de somno surgere*: nec Christi cum dicebat : *Respicite & levate capita vestra*: Sed justis æquè ac peccatoribus dictum id est; quasi *vigilate*. Obrepit subinde etiam justis nonnulla in virtutis progressū somnolentia, ab hac seipso quotidie excitant, & cum decumbunt, dicunt imitatione Iusti Lipsij: *Ad letum ad lethum*. Vigilandum est, quia nescimus quā hora Dominus venturus sit. Congregandæ virtutes, augenda merita ut parati inveniamur. Decem virgines exhibet nobis textus Evangelicus, quæ se paraverunt ad nuptias. Harum verò erant quinque prudentes, & quinque fatuæ: & pariter *Dormita verunt omnes & dormierunt*. Author Imperfecti per quinque prudentes virgines intelligit homines spirituales, & DEO charos; per quinque fatuas verò homines carnales, & sensualibus cupedijs addictos. Origines, Hilarius, Hieronymus quinquè prudenter nomine signari docent fideles Christianos, qui cum fide exercent opera bona: quinquè verò fatuarum nomine intelligunt fideles, qui fidem habent sine operibus. *Hæ dormita verunt omnes & dormierunt*,

Auth. Imp. ap. Mal don.

A 3

non

Hilar. &
Chrys.
in Matth.
August. E-
pist. 120.
Basil. Mo-
rat c. 5.

S. Aug. in
Psal. 62.

Brus l. 6.
c. 8.

Eccles. 5.
v. 9.

non solum somnum mortis, uti interpretantur Hilarius, Augustinus, Chrysostomus, Basilus, sed aliæ somnum torporis & negligentiae; aliæ somnum peccati & impenitentiae, ut Author imperfecti exponit; & dum prudentes cessarunt à vigilia & solitudine in profectu spirituali, fatuae ne quidem de necessarijs solicitae ad quietem piaculari socordia se composuerunt. Audite itaque justi & peccatores: *Hora est. Respicite & levate capita vestra.* Audite præsertim peccatores, ad quos potissimum hodie nus collimat sermo. Nam

IV. Negligentia in servitio DEI oscitantia quædam & dormitatio est, at verò vita peccaminosa miserandus est animæ somnus, & mortiferi genus Lethargi, quo dum sopitur anima, in æternum sæpe indormit interitum *Illud*, monet sapienter Augustinus, *illud cavere debemus, ne ipsa anima nostra dormiat. Malus enim est anime somnus. Somnus anime est oblivisci Deum suum.* Nihil periculosius homini alienis exposito insidijs, alienis odijs obnoxio, quam somnus: obruitur quippe ab hoste nihil metuens, ligatur, sauciatur, spoliatur, perimitur facili negotio, qui sui securus etiam armatus jacet. *Talem reliqui qualem inveni, ajebat Epaminondas, cum militem vigilie destinatum somno immersum deprehendens gladio confixisset.* Longè periculosius malum oblio DEI, & impenitentia in longum protracta, quâ ceu gravi lethargo anima oppressa indormit & adveniente fatali hora talis relinquitur, qualis inventitur. *Ne tardes ergo converti ad Dominum, & ne differas de die in diem: Jubito enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te.* Monet Ecclesiasticus. *Hora est jam nos de somno surgere: clamat Paulus. Respicite*

Spicite & levate capita vestra, hortatur æterna sapientia. Quotidiana eaque repentina mortalium funera, miserandi multorum casus id ipsum ingeminant, & nos tamen veluti per syngrapham assécurati de vita supino indulgemus otio, alto immersi animæ somno instertimus, nec exergiscimur donec fatalis hora incautos opprimat.

V. Nempè venenum soporiferum nobis propinat mundus, quo nos fragilitatis humanæ faciat oblivisci, ut nimiū securi dormiamus in nostrum exitium, & in deplorandum interitum proruamus: intenti præsentibus, futura non providemus. Aspis juxta Plinium, venenum homini, quem mordet, infilat; quo in somnum prolapsus non amplius evigilat. Tale venenū oblivio Dei est, & longa impœnitentia, sopore necat, quiete fallit, securitate extinguit. Hugo Cardinalis aptè in rem nostram: *Aspis est Somnifera, quia quem momorderit, vadit ad interitum. Delectatio intelligitur per aspidem, quæ dormire facit, & dormiendo mori.* In omni peccato aliqua intervenit delectatio ut docet S. Thomas: neque enim peccaret homo, si sentiret in peccando molestiam. Omne proinde peccatum aspis dici potest, lethalis somni conciliatrix, quæ dulci veneno inducit oblivionem DEI, & impœnitentiam, trahens post se alterum somnum, æternam mortem. O quot hoc veneno sopiti, hoc somno oppressi in utramque stertunt aurem, vix unquam excitandi! Miraculum est peccator inveteratus, qui DEI sui oblitus abiit post desideria animæ suæ, & fræna laxavit cupiditatibus, diuturno peccatorum exercitio, velut lethifero oppressus somno, si aliquando ad frugem redeat, si respiquat & levet caput suum, oculos aperiat, evigilet.

VI. Nun-

*Plin. lib.
21. c. 31.*

*Hugo
Card. in
Psal. 90.*

*D Thom.
1.2. q. 42.
a. 2.*

VI. Nunquamne audistis infelicem illum Chry-
saorij somnum, de quo S. Gregorius fidem facit? Procrastinata ille poenitentia cum vitam omnibus diffluentem flagitijs exegisset, ac morbo lethali correptus, jam morti proximus multis sese videret cinctum infernalibus spectris, exclamavit repetitis vocibus *Indicias usquè mane: Indicias usquè mane.* Sed incassum, quia ut ait Sanctus: *Indicias petisse non profuit.* Tardè nimis petebantur induciæ, cum ultima vitalis clepsydræ stilla fluxit. Inter illos quippe clamores sese volutans in lecto exspiravit. Ah infelix! quid usquè mane *indicias?* quid crastinum exspectare? *Iam,* nunc, eo temporis momento agenda erat poenitentia, cum vitalis adhuc spiritus supererat; cùm patiens. DEUS horrificâ visione contritum cor exspectabat. *Qui poenitenti veniam popondit, peccanti diem crastinum non promisit,* inquit idem S. Gregorius. Quamdiu igitur vires suppetunt, sanitas integra est, sensus vigent, memoria firma, intellectus suæ functioni idoneus non vacillat, hoc ipso *Iam* hoc ipso *Nunc,* evigilandum è somno, tergendi oculi, agenda poenitentia. *Ecce hunc diem* (iterum monet Gregorius) *hunc diem de quo loquimur, ad indicias conversionis accepimus.* Hac die hac hora renuntiandum vitijs, termini ponendi cupiditatibus, agenda seria poenitentia, ne cùm seram agere volueris non sit seria. Heu quam difficile ægroto quem morbus cruciat, curæ domesticæ distrahunt, charorum solicitude perturbat, memoria pristinarum cupediarum titillat! cùm omnia languent membra, memoria labitur, rationis usus confunditur, cogitare de seria poenitentia, evigilare ex infeli lethargo! Idcirco monet apposité Augustinus, ut recognoscimus:

S. Georg.
Dial.lib.
4.c. 38.

Greg.hom.
12. in E-
vang.

S.Greg.lo-
eo cit.

temus : *Cum in extrema ægritudine fuerimus , ò quām poenosum , ò quām durum ò quām lachrimabile erit nobis pœnitere , & dolere de malis commissis , & de bonis omis- sis.*

S. Aug.
serm. 48.
ad FF. in
Erem.

VII. Sed nihil æquè peccatori somnolento formidandum est , quām ne in extre mo articulo , justo DEI judicio deseratur . & qui in vita oblitus est DEI , in morte obli- viscatur & sui , ut loquitur Augustinus . Fidem faciat assertæ veritati , quod omni fide dignissimus testis B. Petrus Damiani recenset . In Perusino , inquit , Monasterio Sancti Salvatoris , cui nuper & ipse præfui , Monachus paulò ante fuerat nomine Guzino , astutus nimis , sœcularibus contentionibus vehementer intentus . Hic dum & immutandis Abbatibus , & fratribus perturbandis æstuans non quiesceret , ad hoc usquè pervenit , ut Diaboli ad superandos æmulos patrocinium quæreret , ejus Ditioni etiam se corporaliter manciparet . Cui tamen seductor spiritus ante promisit , quod tertio die priusquam moreretur , suum exitum sibi nuntiaret . Credidit infelix , & diu postmodum vivens ita sub hac deceptoria securitate permanxit . Tandem in ægritudinem lapsò adfuit seductor , & futurum , si- cut spöonderat , obitum nuntiavit . Protinus ille advocatis fratribus , quæ cum nequissimo pepigerat spiritu per ordinem recenset . Cumquè illi instarent , ut ageret pœnitentiam , confiteretur , DEUM placaret , repente ipse labebatur in somnum , ut nec pulsu nec clamoribus excitari posset . Illis verò conticescentibus , & alia diversa quæ pœnitentiam non concernerent loquentibus , expergefactus respondebat , & colloquebatur . Sed mox iterùm auditio pœnitentiae nomine obrigescebat , insensibili cor-

Aug. serm.
de SS. In-
noc. B.
Pet. Dam.
To. 3. Bibl.
PP.

B

reptus

reptus sopore , donec horrendæ morti traditus , in ejus devenit potestatem, cui se pridem devoverat. Id ex eo manifestum fuit, quod per plures noctes nigra canum turba non cessavit ejus sepulturæ assistere , & quasi depositum custodire. Ah infelicem animam ! quæ post multorum annorum scelestam vitam, nacta nihilominus per misericordiam divinam inducias, in lethalem demersa somnum obriguit , suo exitio, nostræ cautelæ , ut salubrius amplexi consilium , dum tempus habemus operemur bonum : cùm hora est surgamus à somno, respiciamus & levemus capita nostra, ne subito veniat ira illius & in tempore vindictæ disperdat nos.

Joël, 1. v. 5.

VIII. *Respicite ergo & levate capita vestra*, justi æquè ac peccatores. *Experciscimini ebrij, & flete,* *& ululate omnes*, qui bibitis vinum in dulcedine. Addo ego : Experciscimini avari, gulosi, superbi, invidi, lascivi, iracundi, Blasphemi, detractores, perjuri , vio-latores legis divinæ, pauperum oppressores, immisericordes, piorum persecutores, expurgescimini & flete & ululate, dum tempus habetis. Impendet capiti vestro gladius divinæ iræ , *Respicite & levate capita vestra.* Ferunt Regem fuisse, qui omnibus delicijs affluens, nunquam tamen ridere est visus. Hunc frater ex eocomposito interrogavit : Ecquæ causa mi frater mœroris tui, quod in summâ voluptatum affluentia , & ne quidem in communi tuorum lœtitia inter hilares jocos in minimum risus signum solvaris? Rex dilato in alterum diem responso, profundam foveam ignitis impleri jussit carbonibus , desuper sellam vetustate corruptam & fragilem statuit , ponè mensam Regio epularum apparatu instructam , ex alto acutum gladium tenui filo suspendit : dein fratrem in sel-

la

*Spec. Ex-
empl. Dist.
9. ex 209.*

lā confidere jussit , quatuor satellitibus strictis gladijs
minaci vultu circumstantibus , quorum unus in pe-
ctus, alter in dorsum , alij in dextrum & sinistrum la-
tus mucrones intenderent. Adstabat mensæ chorus
Symphoniacorum , qui varijs instrumentis aures
mulcerent,& ad lætitiam animarent. Tum Rex ad fra-
trem conversus. Fruere nunc voluptatibus frater; e-
pulare, oblecta aures concentu Symphoniaco, jocis &
gaudijs delectare.. Ah inquit ille; quale hoc volunta-
tum theatrum, quæ lætitiae scena ? In fragili sellâ con-
sideo , infernè ignem video , in quem levi motu im-
pelli possum , supernè gladius imminet capiti à tenui
suspensus filo, quo rupto fatalis me manet ictus : un-
dique in me vibrantur acuti gladij, qui unico tuo im-
perio me possunt fauciare & neci dare. Tunc Rex.
Et miraris inquit, mi frater , quod ego in summâ for-
tunâ constitutus , delicijs omnibus abundans, à risu
tamen & jocis abstineam , qui longè majorem timo-
ris causam habeo quam tu modo. Infernè contem-
plor ignitum barathrum peccatoribus præparatum ,
supernè aspicio vindicem Dei gladium & judicium
in quo omnium mearum actionum rationem red-
dam ; sedeo in throno Regio sed fragili , è quo mo-
mento possum excidere ; post me video peccata præ-
terita, quæ conscientiam meam pungunt, ante me vi-
deo mortis fatale telum , quod evadere non possum.
A sinistris video dœmones, qui die noctuquæ quærunt
animam meam : à dextris contemplor Angelos, quo-
rum bonas inspirationes sœpè contempsi , & metuo,
ne fiant mei accusatores. Et cum ista infra , supra, &
circa me confidero , quomodo vis ut risu & jocis de-
lecer ? Tam salubri monito Rex fratrem dimisit , &
nos unâ edocuit , ut expergefacti à somno peccato-

rum surgamus dum Hora est, evigilemus dum tempus est, hoc *Jam.* hoc *Nunc*, & dicamus cum Psalte: *Dixi nunc cœpi.* Excutiamus veternum ab anima, & gladium, qui desuper à vitæ filo pendet, metuamus. *Respicite & le-vate capita vestra.* *Hora est JAM nos de somno surgere.* Duæ

I X. sunt horæ, quas Deus omni homini constituit. Una est *Jam* in præsenti sæculo, brevis quæ nobis offert misericordiam; altera est *Aliquando* in futuro sæculo sine fine, in qua exerctet justitiam. Utamur benè ista quæ *JAM* est, ut felix nobis obtingat illa quæ *Aliquando* ventura est. *Magna est Dei severitas post judicium, cuius ante judicium incessabilis est misericordia:* Inquit Augustinus. Ergò dum tempus habemus, operemur bonum, dum Hora est *JAM* de somno surgamus, ne in lethargum lapsi mortiferum æternum obdormiamus. Surge qui dormis: quod olim Diogenes conspiciens adolescentem negligenter dormientem, & baculo pungens, Homeri carmen dixit:

Surge; Ne quis dum dormis à tergo infixerit hastam.
id ego hodie repeto mutatis parumper vocibus:

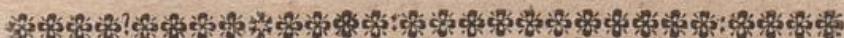
Ne mors dum dormis figat post terga sagittam.

Repeto iterùm cum Apostolo: *Hora est JAM nos de somno surgere.* Surgamus, ne inopinata mors fatale telum in nos torqueat, uti accidit illi qui litteras deferebat Maurinio cuidam comiti. Deambulabat S. Desiderius Episcopus Caturcensis ad ripam Oltis fluvij, & audivit vocem unacum adstantibus ē fluvio emissam. *Hora venit homo non venit.* Circumspectantibus undique nullum hominis alicujus vestigium. Non multò post à longè visus accurrere eques, & cum ad ripam venisset rogatus quo pergeret:

S. Aug.
serm. 22.
de vert.
Dom.

*Autb. vita
S. Desid.
c. 10.*

geret : Ad Maurinium inquit Comitem festinanter jussus sum properare cum litteris. Ad quæ S. Desiderius : *Sustine paulisper fili quoquè litteræ scribantur, ego quoquè epistolam dirigere volo, nunc Jam ibis.* Loquatur adhuc Desiderius , cum ille colorem mutare , rubere, palpitate, mixtum aqua poscere cœpit. Al latumquè illicò vinum respuens , guttam aquæ clamarē cœpit , & porrectâ aquâ bibens corruit ac ex spiravit, quia venerat *Hora*. Ex quâ occasione S. Desiderius circumstantes monuit, ut omni horâ parati essent, quia quâ horâ non putamus evocandi sumus ad Dei tribunal. Igitur nos dum adhuc *Hora est*. Evigilemus ad sonum Excitatorij , aperiamus oculos, levemus capita , metuamus divinam iram : verbo *surgamus, Hora est*.

DISCURSUS II.

Dominica II. Adventûs

Fasciæ Sepulchrales.

T H E M A.

Cæci vident, Surdi audiunt, Mortui resurgunt. *Matth. II.*

SYNOPSIS.

I. Excitamus iterum à somnolentia peccatorum, ut prepareremus unigeniti Dei vias.	III. Quibus omnes animæ facultates ligantur, dum per consuetudinem peccata peccatis accumulant, ut difficilè excitentur.
II. Somnus naturalis est ligamentum omnium sensuum : Poëtis Noctis & Erebi filius : peccatoribus funis, restis, catena, fasciæ mortales.	IV. Tres mortuos Christus excitatavit,

B 3